Nuoriso- ja liikuntapolitiikan osasto
Liikunnan vastuualue

Eduskunta
Sivistysvaliokunta

HE 259/2022 vp
22.11.2022

Asiantuntijalausunto

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikuntalain muuttamisesta

Opetus- ja kulttuuriministeriön liikunnan vastuualue kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausuntonsa asiassa ja toteaa seuraavaa:

Nykyinen liikuntalaki (390/2015) tuli voimaan 1.5.2015. Laissa säädetään valtion ja kuntien tehtävistä liikuntatoiminnan edistämiseksi, valtion liikuntaneuvostosta, alueellisesta liikuntaneuvostosta valtionosuudesta kunnan liikuntatoimeen, alueellisen liikuntatoimen rahoituksesta sekä liikuntajärjestöjen valtionavustuksista, liikuntapaikkojen valtionavustuksista sekä muihin liikuntaa edistäviin tarkoituksiin myönnettävistä valtionavustuksista ja niiden yleisistä perusteista.

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaan hallituskauden aikana tehdään selvitys huippu-urheilulain tarpeellisuudesta liikuntapoliittisen selonteon mukaisesti. Lauri Tarastin tekemä selvitys julkaistiin kesäkuussa 2020. Selvityksen selkeä johtopäätös oli se, että erillinen huippu-urheilulaki ei nykyoloissa ole tarpeellinen eikä tarkoituksenmukainen. Selvityksen mukaan mahdollisesti tarvittavat lisäsäännökset huippu-urheilusta ovat hyvin otettavissa liikuntalakiin, jonka johdosta selvityksessä ehdotetaan huippu-urheilun määritelmän selventämistä laissa sekä tiettyjen huippu-urheilun tavoitteiden kirjaamista liikuntalakiin. Valmistelutyössä on katsottu tarpeelliseksi samalla selkeyttää ja täsmentää lain käsitteistöä myös muilta osin sekä valmistella muut tarpeelliset päivitykset lakiin.

Esitetyt muutokset:

2 § Lain tavoite

Lain tavoitesäännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että kestävä kehitys siirrettäisiin tavoitteiden toteuttamisen lähtökohtaosiosta varsinaiseksi tavoitteeksi. Muutos selventäisi käsitystä kestävästä kehityksestä ekologisena, sosiaalisena ja taloudellisena kokonaisuutena. Muutosesitys vastaisi myös liikuntapolitiikan nykyistä käytäntöä, jossa kestävän kehityksen painoarvo on noussut hallitusohjelman ja yleisen yhteiskuntapolitiikan tavoitteiden mukaisesti.

Lisäksi 2 § 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi urheiluyhteisön vastuullisuusohjelman yksi keskeisimmistä tavoitteista eli turvallinen toimintaympäristö.

3 § Määritelmät

Lain määritelmäsäännöksistä ehdotetaan muutettavaksi huippu-urheilun ja terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan määritelmiä. Esityksen mukaan liikuntalain 3 §:n 2 kohdan huippu-urheilun määritelmää olisi tarpeellista täsmentää siten, että siinä näkyisi ne keskeiset huippu-urheilun tavoitteet, joilla huippu-urheilua tulee edistää. Niitä olisivat esityksen huippu-urheiluselvityksessäkin mainitut valmennuksen ja valmentajakoulutuksen, kaksoisurapolkujen, huippu-urheilun koordinaation,

huippu-urheilun tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan ja huippu-urheilun rahoituksen kehittäminen sekä kansainvälisten urheilutapahtumien järjestämisen tukeminen. Esitys perustuu hallitusohjelmassa mainittuun selvitykseen erillisen huippu-urheilulain tarpeellisuudesta. Keskeisten tavoitteiden mainitseminen laissa vahvistaa myös huippu-urheilun merkitystä Suomessa sekä edistää eri tahojen yhteistyötä huippu-urheilun saralla.

6 § Valtion liikuntaneuvosto

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion liikuntaneuvostoa koskevaa 6 §:ää siten, että nykyistä käytäntöä vastaavasti valtion liikuntaneuvosto voisi antaa lausuntoja laajemmin kuin vain liikuntamäärärahojen käytöstä. Neuvosto voisi jatkossa antaa lausuntoja toimialansa strategisesti merkittävistä liikuntaa koskevista asioista, jotka määritellään tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa liikunnan edistämisestä.

Liikuntaneuvoston tehtävänä on jo nykyisen asetuksen 2 §:n mukaan antaa lausuntoja laaja-alaisesti. Nykyinen lain sanamuoto on tähän verrattuna hyvin suppea. Asetuksen mukaan neuvosto antaa lausuntoja strategisesti merkittävistä liikuntapolitiikkaa koskevista asioista; valtion talousarvioon otettavista liikuntamäärärahoista; opetus- ja kulttuuriministeriön toiminta- ja taloussuunnitelmasta liikunnan toimialan osalta; liikuntaa edistävien järjestöjen valtionapukelpoisuudesta; liikuntaa edistävien järjestöjen toiminta-avustuksista; liikuntapaikkojen perustamishankkeiden rahoitussuunnitelmasta ja perustamiskustannuksiin myönnettävistä avustuksista; liikuntatieteelliseen tutkimukseen ja tiedonvälitykseen sekä liikuntatieteelliseen toimintaan myönnettävistä avustuksista sekä liikkumis- ja toimimisesteisten liikuntaa sekä tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja monikulttuurisuutta koskevista asioista.

Tarkoituksena on päivittää liikuntaneuvoston tehtäviä lausunnon antamisen osalta. Tarkoituksena ei ole kaventaa liikuntaneuvoston mahdollisuutta antaa lausuntonsa esimerkiksi liikuntajärjestöjen yleisavustuksista.

11 § Muutoksenhaku

Esityksessä ehdotetaan myös muutettavaksi liikuntalain muutoksenhakusäännös siten, että siinä otettaisiin huomioon lainkirjoituksen nykyohjeistus sekä 1.1.2020 voimaan tulleesta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetusta laista johtuvat muutokset.

15 § Valtionapuviranomainen

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi lakiin uusi valtionapuviranomainen. Jatkossa Suomen Akatemia voisi toimia valtionapuviranomaisena liikuntatieteellisten avustusten myöntämisessä. Suomen Akatemia arvioi jo nykyisin liikuntatieteellisten avustushakemusten tieteellisen tason opetus- ja kulttuuriministeriön pyynnöstä ennen varsinaista avustusharkintaa. Opetus- ja kulttuuriministeriön erillisellä päätöksellä Akatemia voisi toimia jatkossa valtionapuviranomaisena liikuntatieteellisten avustusten myöntämisessä. Muutoksen tarkoituksena on selkeyttää ja tehostaa avustusten hakua, myöntöä ja arviointiprosessia sekä edistää päätöksenteon läpinäkyvyyttä. Lisäksi tutkimushankkeiden ja teemojen vaikuttavuuden arviointi tehostuvat. Ehdotettu muutos edistäisi yhteistyömahdollisuuksia muiden alojen tutkimusohjelmien ja tutkijoiden kanssa sekä mahdollistaisi yhteishaun ulkomaisen rahoittajan kanssa.

Kulttuuriasiainneuvos Juha-Pekka Suomi